

ՎԵՐԵԼԵՎՆ
Pulman
 ՇԱԲԱԹԵՐԹ
 ԱԶԳԱՅԻՆ
 ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
 ՅԵՄ ՏԱՐԻ
 1906
 10 ՄԱՅԻՍ ԹԻԻ 20
 ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԵՆ
 Մ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ
 ԻԶՄԻՐ

N° 11 HASGALTAN 625

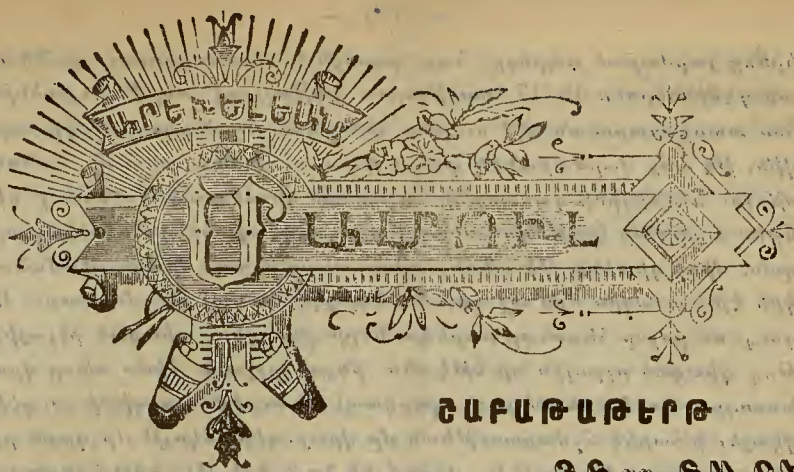
ԲՈՎ ԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԹԼԿԱՏԻՆՑԻՆ	Գեղի Նամակներ	473
ԴԱԲ. ԽԱՆՃԵԱՆ	Զմբակ Հովիտ	478
ՏՕԲԹ. Մ. ՎԱՀԷ	Նամակներ Աթենքէ	479
Մ. ՌԻՂՈՒՐԼԵԱՆ	Փոխարինութիւնը	482
Մ. Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ	Պեթովեկնի Երազը	487
Տ. ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ	Գալ. Անդրէասեան	488
Յ. ԱԼՓԻԱՐ	Եթէ Ողջ Մնանք	491
	Լրաբաղ	495

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԷ

ԸԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Մարտ եւ Ըպրիլ ամսուան

Տնտեսական խորհրդայն ձեռամբ 1 պարի 60 քաշ ալիւր — Ոյն, ձեռամբ կուրպետ Սիմոնեանի 1 պարի 60 քաշ ալիւր — Այրի Տիկին Սափենիկ Սմանեան 20 քաշ հաց ամուսնոյն հոգւոյն — Այրի Տիկին Տիւրահի Աբրամեան 40 քաշ հաց ամուսնոյն հոգւոյն — Այրի Տիկին Մարիամ Կոչանեան 25 քաշ հաց — Այրի Տիկին Սափենիկ 2 Սիմոնեան 20 քաշ հաց, 2 թ քապոյն, 1 միլանեան — Մկրտիչ Աղամանեան, Տիկին Վահր. Սարգսեանի մ հաւան տարեգարծին տա թիւ 40 հաց — Տէր Մկրտիչ Ասլանեան 60 ստույր բիտէ — Տիկին Էլիզա Ա. Աֆալեան 60 ստույր բիտէ — Այրի Տիկին Եղ. Մ. Բարազեան 100 ստույր բիտէ — Այրի տիկին Ճմարտախոսեան 70 ստույր բիտէ — Այրի Տիկին Իսկուհի Աղամանեան 4 քաշ թուզ — Այրի Տիկին Ա. Ս. Ասադեան 4 քաշ կաշաղէ, լիւն — Ոյն 3 քաշ սև չամիչ — Տիկին Ս. Ա. Սարաֆեան 20 քաշ կաթ — Սեֆէր Կ. Սեֆէրեան 9 օխոյ, թւոյն հէյվայ — Տիկին Գայ Ե. Պասման 8 օխոյ թւոյն հէյվայ — Տիկին Լեւոնէ Պերկում Լիւն 8 օխոյ, 300 արծառն — Այրի Տիկին Գայ Կ. Աղապարեան 30 քաշ շաւար — Այրի Տիկին Բ. Լ. Պալեոզեան 13 քաշ ձէթ, 1 գառնուկ — Այրի Տիկին Զ. Պ. Թէքաթեան 10 քաշ ձէթ — Վա. Կուս Եսայեան 13 քաշ ձուկ — Աբրահամ Պերկումալեան 100 փոթոյն, քալ — 100 հաւկիթ, 2 թ քապոյն — Նշան 2 րոնց 120 հաւկիթ — Գեարգ Գ. Չընդեան 250 հաւկիթ — Ոյն 25 հնգիւրար — Այրի Տիկին Վ. Ս. Իփլիքեան 1 գառնուկ — Այրի Տիկին Եղ. Գ. Բարսեղեան 1 գառնուկ — Այրի Տիկին Սերուհի Բարսեղեան 1 գառնուկ — Տիկին Թ. Կ. Կոստանեան 1 գառնուկ — Այրի Տիկին Գուս. Բարազեան 1 գառնուկ — Տիկին Վերդինէ Գ. Հալաճեան 1 գառնուկ — Եղբարք Պարթեան 2 գառնուկ — Յովհաննէս Գ. Բարսեղեան 1 գառնուկ — Գառնիկ Պ. Պերկումալեան 1 գառնուկ — Օհան Դահլիճեան 1 գառնուկ — Գառնիկ Էֆ. Պալեոզեան 1 գառնուկ — Անտոն Ե. Մուրատ 1 գառնուկ — Զարեհ Թագթեան 1 գառնուկ — Իսկենտեր Գ. Չէքմեղեան 1 գառնուկ — Կիւլպէնկ Կիւրիւնեան 1 գառնուկ — Մկրտիչ Ն. Էր. քէլէթեան 1 գառնուկ — Յայրք Բարամանեան 1 գառնուկ 10 քաշ բրինձ — Անահիտ Ե. Չարեան 1 գառնուկ — Սրապ Անդրանիկեան 1 գառնուկ — Կուրպետ Յէրհատեան 1 գառնուկ Պայընտրէ — Խաչատուր Հալպեան 1 գառնուկ — Յուրք Խաչիկեան 1 գառնուկ — Յակոբ Մանուկեան 1 գառնուկ — Անտոն Կ. Անտոնեան 1 գառնուկ — Զարեհ Կ. Անտոնեան 1 գառնուկ — Մանկ Կի Գոճամանեան 1 գառնուկ — Վաղ. րոգ Պարոնեան 1 գառնուկ — Սիմոն Թէքալեան 1 գառնուկ և 80 քաշ բրինձ — Կուրպետ Սրապեան 1 գառնուկ — Յայրք Պալեոզեան 1 գառնուկ — Ար. մայրի Ս. Կոզաղեան 1 գառնուկ — Եղբարք Ա. Գալաղալեան 1 գառնուկ — Յովհաննէս Պոզեան 1 գառնուկ — Երբուհ Ե. Ալլահկերտեան 1 գառնուկ — Այրի Տիկին Վ. Ս. Իփլիքեան 2 թօփ պսամ — Նազիւրիցի Էրման Ս. Բեռլի Գոչի թէլով բանուած — Բերդիք Կիւլպէնկեան 1 մեծ աշտանակ պղնձէ 24 քաշ — Յովհ. Ն. Նեո Թիւֆէնքեան 2 ղոյգ վաղօ — Այրի Տիկին Մ. Ա. Կարապետեան 1 ղոյգ աշտանակ պղնձէ և մէկ ղոյգ վաղօ — Աղաթեա Ճիգմեճեան 1 մ զամա — Տիկին Միհրան Զամազեճեան 3 քաշ էթ սպորմալէթ Տիկին Մ. Մ. Ճէլեպեան 6 ուսկուճիւս — Սիփրիսարցի հաճի Կակոբ Գալբարեան 45 ղոյգ գուլպա բուրդէ — Հանդուցեալ Տիկին Թ. Ս. Չարեանի կտակէն 1 մեճիս — Այրի Տիկին Բ. Գ. Սիփրիսարլեան, հաճուցեալ քրոջ Մարիամ Ճմարտախոսեանի հոգւոյն 1 սպի ռամանեան — Տիկին Իրարեճեան Ասլանեան 1 մեճիս — Տիկին Խաչիկեան

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

36րդ ՏԱՐԾ

10 ՄԱՅԻՍ 1906

ԹԻԻ 20

Գ Ե Ղ Ի Ն Ա Մ Ա Կ Ն Ե Ր

ԴՐՈՅՍ տարու է տարի, իր ներսի ու դուրսի վիճակներով, երբեմնի իր ոգեւոր չըջանին պատասխանող հանգամանքը կառնէ ու կը խոստանայ բլլալ ա՛յն ճիշդ ու աւելին ալ կարելի է, որ տասը տասներկու տարեւորաց կար նոյն տեղին վրայ, նոյն թաղին մէջ, ուր ամերիկեան շէնքերը ան տաննն ալ հիմա ալ իրենց գոյնազեղ ու հսկայ գրքերե ոյթներով, ժողովրդային շլմորած հիացումի մը առարկայ կը մնան, նոյն տանն մնալով միակ աէրը ամբողջ գաւառին կըթռնեն: Մերը անտեղ մօտն է անմիջապէս պղտիկ սիրուն շէնքի մը մէջ 150 է աւելի ուսանող ունինք, որոնց հետ ուրիշներ ալ ներս տանելու համար: շէնքը դաշնայնելու պէտքը օրուան մեր կարեւոր խնդիրն է հիմա ինչ որ կը յուսանք, Զատիկէն առաջ կրէ փոփոխութիւն մը: Հինգ ուսուցիչներ, չափ գծուարութեամբ ձեռք բերուած՝ հիմա որովհետեւ կարողին, կարողագոյնին սովը կայ, իրենց կարգին անոնք ալ ղեղեղիկ արգիւնքներ կապահովեն խղճամբա դործունէութեան մը անձնատուր: յօժարութիւններով: Գանդատ չունէի այս մասին, իսկ ինչ որ ցու, միշտ ցու կը մնայ տակաւին հիմա ալ ան է որ հայ ծնողքներ պէս հիմա իսկ ջուրը՝ մաքուր ջուրն ալ փչելով խմելէ չեն դադրած: Երբ յոգայ մը ունին խրկելիք, երբ յանձնուծ մը կընեն, հոգի կը հանեն չափ անպամ, մաղ կը ճերմկցնեն մինչեւ որ հասկնան, համոզուին թէ՛

երեսնց յարմարած դպրոցը հայ դպրոցն է սպանութարար, քանի որ ան գէմիններուն 16-17 տարիներու ընթացքով սորվեցուցածնին, հոս տասը տարուան մէջ ու շատ հիմնական եղանակով մը կը սորվին, թէ մեր վարժարանէն դուրս եկող ուսումնաւարտ մը, անոնց մինչեւ ճիւղնորի գասարանը աւարտած կը սեպուի, ու ետեւը յիւնիշտ տարւոյ մը կը թողու միայն, որուն պէտք ալ չունէր հայ արդան, մինչ գիտենք թէ անոր համար ահապէն շահ մըն ալ ժամանակըն էր, ահագին մըն ալ դրամի ծախքը, աս ալ մի' մոռնաք: Ու դուք ու բոլոր հեռաւոր բարեկամները դպրոցիս, գիտցած ըլլայիք, թող գիտցած ըլլային որ եթէ ես ինքս չըլլայի հիմա անոր վրայ խօսողը, որ կը ձեռքդէքիմ պարզապէս, ուրիշները պիտի ուզէին վկայել ի հարկէ ճշմարտութեան մը վրայ գէթ ճկոյթ մը դրած ըլլալու անհնարութիւնով: Ես վստահ էի նոյն իսկ թէ՛ գոյէճական ուսուցիչ մը, բրօնէսու մըն ալ այս միեւնոյն վկայութիւնները պիտի կրկնէր անվերապահ ու համարձակ, բայց՝ սիրելիս:

Բոլոր այս պարագաներուն ու ճշմարտութեան անսխալման ու յայտնի խոստովանողներ ունենալով հանդերձ, կը հաւատայի՞ր երբ քսէի թէ հայ ծնողք մը հիմա ալ տակաւին ինչպէս ըսի, ջուրը փչելով կը խմէ, ու ինչե՛ր, ի՛նչ կասկածոտ պահանջներ, ի՛նչ հարցումներ, դպրոցը շարունակուի՞ր պիտի, պիտոճէն բաց չո՞ւնենար, վարժապետներ նոյն պիտի մնա՞ն, դուք ալ տեղ մը չպիտի՞ երթաք, կամ իրա՞ւ կըսէք որ հոս աւելի կարճ է ժամանակը ու կուրկուչտ վաւանդութիւն տա՞նք, անգղերէնին հետ զաղերէն ալ ո՞նե՞ք, կը հաւատարի՞ անոնցինն, կանցնի՞ քիչ մըն ալ, որչա՞փ կանցնի՞նք, Եւս Այս բոլորին մէջ մէկ պատասխանելու համար գլուխս ալ չունեմայ եթէ, գիշերը անպատճառ երսուն քանի ակտաներու ցատովը պիտի առապկուելի՞մ, պայմանաւ սակայն որ մեզ հարցաքննող այն մէկը, այսօր տղուն մոտաքիտ մտածակը կարելի չապուատեն, ամիս մը քերկու ամիս վերջը մեզի սխալուել մէճխայէն ուզէ քչել, մենք չի կրնանք համաձայնիլ ձեռք, խորսի եղլայ, ու երկու ամիս վերջը տղուն փեւէն բռնած երթայ ան ինչ կողմը, այն ինչ դպրոցի մը վարիչին հազար քեւեկեկայով զատակը յանձնէ, երբէք չի կրնայ, չի համարձակի բառ մ'իսկ սպրդեցնել բերնէն տղուն հրապարակիք պտուղին չափն ու որակը հասկնալու համար, իր փէսը իր գլուխը քնելու չափ հեշտ ու անսխալապէս, մէճխայէններուն երկուքը տայ, շատ մաքուրը տայ, քառասունոց մը վը պակսի, ան ալ տայ, որ տղան գուրսը դաւն ետեւը կեցած, վերջը ընդունուի, ու ինք անկէ վերջը իր օձիքն ազատէ: Մարդը շատ գոհ կը մնի, ու հանդիպածին պարծանք կը սեպէ քսել, որ Մսղը այն ինչը կուզէ որ զինքն ալ Կրիսմն ժողովարան տեսնայ: Օ՛հ, ի՛նչ բաներ ուրիշ, ու ինչպէս ցնող փէնչ զուարճալիք մը քնելի, որ գրութեանս վերջամասը ու չսպասուած հակադրութիւնը պիտի ըլլայ կարծեմ: Անցած սեպտեմ-

բերին՝ էր կը յիշեմ, նստած եմ դպրոցը մէկ-երկու պաշտօնակիցնիս
բուհեա, կապած որ տղաքը ամբողջանան, նոր ժամանակացոյց
պատրաստուի՝ դաս՝ կանոնաւոր՝ մէկ-երկու օր վերջը պիտի
սկսուի:

Մէկը կը ներկայանայ, կը ճանչնամ քիչ մը, Մէղերէցի մըն է,
հետը կրկու պղտիկներս առաջը ձգած՝ անոնք իմէն առաջ կը բա-
րեւեն, հրամեցէք կրտսեմ բարի եկաք, բարի տեսանք:

Ձեր զպրօցն է առ—Մեղ դպրոցը հրամեցէք— Ես քանի որ հոս
պիտի մնամ, աղաքս ալ կուգեմ որ այս դպրոցը... — Շատ լաւ
խորհր էք, շատ բարի. — Պզտիկ մ'ալ ունիմ ան շատ պզտիկ է—
Շատ պզտիկը ստանը պահել տեսնալ չէն թողելու էր, — Հա՛,
հրամիր էք, ան ալ գալ տարի իշալու. իշալու գուցէ մեզի աղայ
մնացուցէք միայն, աղջիկ ալ չունէք: — Ինչո՞ր չէ, ի՞նչ պէտ չէ,
առաջարկանք էն չեն կըլլին: միտեալ:

— Կը ցաւիմ որ աղջիկ չպիտի կրնանք ընդունիլ:

— Ընդունէիք առ նէ, ետեւդ էն հոն պիտի խրկէի, (միշտ զըպ-
րօցը):

— Աղէկ ա, մենք սա ընդունելու քննութիւնը մէկ մըն դասա-
րանները զիտնայինք:

Կըսեմ պաշտօնակիցներուս որ աղոյ ներկայացուցած դասագիր-
քերուն վրայ քննութիւն մը ընեն, արգիւնք մը հասկնանք, ու կար-
գապրութիւն մը փակենք: Երկօրեայ համարալ կըսենք ըսելիքնիս
առաջին վեցամեակի մը համար, վեցերեկ քննութիւն կըսենք, առանց
գիտնալու, առանց անգրագիտնալու թէ չի լսուած չի տեսնուած
փորձանքը ունինք: գէշներն:

— Տղաքս ո՞ր դասեղանին վրայ պիտի նստին:

— Հունա՛, այն բաժնին մէջ, ան նստարանը, ան դասեղանին
առջեւ:

— Երկուսն ալ մէկտեղ:

— Մէկտեղ, այո՛, ձեզի համար շատ ուրե՛մ մեզի սընեղող կերպը
այնպէս է, երկուքը մէկտեղ մէկ դասագիրքով կը բառահոսանային

— Քովի ընկերները ի՞նչ աղաքներ ուրե՛մ աղաքներ:

— Տղաքներ վերջապէս տէրերնին ի՞նչ ընէիք:

— Դու՞ք պիտի հայէիք: դասերնին թէ՛:

— Ես ալ ան ալ ամենքս ալ:

— Շնորհակալ եմ:

— Ասոր ալ պէտք չիկար հիմա, վերջը...

— Զուրն ուսկէ՞ պիտի փակին:

— Աղբիւրէն, (զպրօցին բալի աղբիւրը ցոյց տալով):

— Ան ո՞ւր է ջրօրը:

— Ան ուշ ալ չըլլայ եթէ, բերան ալ չայրել, վերջապէս՝ դող
ջար մըն է:

— Չըլլա՞ր որ մեր աղաքը անուշ ջուրով լեցուն մէյմէկ փարջ ունենան հետերսին:

— Չըլլար, աչքի լո՛յս, փարջերը յետոյ մեր ղլխուն կը կոտրտեն:

— Է՛, Է՛:

— Ուրիշներն ինչպէս, քուկիւններդ ալ այնպէս, մենք բոլորս ալ ան աղբիւրէն կը խմենք:

Խաղալու տեղերնին ո՞ր պիտի ըլլար արգիօք:

— Բակը, զպրոցին առջեւ:

— Յուրքէն չէ՞ին իյնար:

— Յուրքէն ինչո՞ւ, չի տեսա՞ն որ ցուրքին ծէրը ճաղ քաշուած է:

— Ճաղ քաշուած է, բայց . . .

— Է, ի՞նչ:

— Ճաղը կարելի է փրթած մրթած բաներ ունենայ, դուք քններ է՞ք:

— Քններ ենք, մէկ մէկ ալ հասկցեր ենք, ուրի՞շ:

— Գործարանը ո՞ր կողմն է:

— Դուրս ելլելուդ բնառելու եղբր:

— Մի՛ նեղուիք, էֆէն . . . քանի՞ աչք է ըսել կուզեմ:

— Վերջին ըսելիքդ, բարեկա՛մ, մենք ըզուսկ քթուրակու ժա՛մանակ չունինք այնքան:

— Տղոց թռչակագիւնը որո՞ւ պիտի վճարէինք:

— Շուկան, ան ինչին, զրամը ան կը դանձէր, տոմսակն ալ ան կէ պիտի առնէիք:

— Հա՛, ճանչցայ, ինծի պարտք մ՛ալ ունի, կը սեպէ՞ արգիօք:

— Ի՛նչ գիտնամ, պարտական, պահանջատէր, զացէք համաձայնելու եղիք:

— Գիտե՞ս որ երկու զըշ ալ հրամանքդ պիտի տաս, երկու տա՛րի ասաջ գիւղացի մը զեղարանս եկաւ, դուք երաշխաւորեցիք:

— Բայց ամենէ ատաջ սա չըլլէ՞ր ըսելիքնիդ:

— Եանի, միտքդ ձգեմ տէ . . .

— Առ ուղածդ ու կը խնդրե՛մ . . .

— Գանձապետն ալ սանկ պիտի հասկնա՞ր խօսք մը:

— Չեմ գիտեր ըսի, Աստու սիրուն ըլլար . . .

— Տղաքն հոս մնային տէ, մէյ մը ան մարդուն ալ երթայի:

— Ոչ, օտքիդ փռչին ալ հեաց տար, աղաքը մինչեւ որ ատմակ չունենան ձեռուընին . . .

— Ըսելէ մէկ քանի օր միսաֆի՛ր ալ չէք պահեր:

— Միսաֆիր, ժամ մըն ալ չէ:

— Դուք գիտէք, էֆէնտիմ, այդքան ալ նազ ընել ումիշ չէի ըներ, թող որ չըսիք անդամ թէ՛ աղաքս ինչ պիտի սորվին, քանի՛ տարիէն պիտի սորվին, ի՛նչ գիւրք պիտի կարդան, գիւրքը քանի՞ զըշ:

ո՛ր հեղանակի՝ գործ, քանի՛ երորդ տպագրութիւնը Ասոնց համար
ես առջիւր ըրի՛ չի հարցուցիւնէ, դուք ալ չուզեցիք ըսեմ, դուք քա-
նի որ նազ կընէք այսչափ:

Մարդը այս քրթմնջիւնները բերնին մէջ, հազիւ կը յաջողիմ
դուրս զրկել, լայնիկիկ չունչ մը առնելով: Միամիտը ես էի որ չատ
ուշ հասկցայ թէ՛ առնելիքները գանձելու տարօրինակ ձեւ մը ըն-
արած է պարզապէս Պատուհանէն կը տեսնեմ թէ չիփ չիտակ զիմա-
ցի՝ չէնքերուն համարան առնաւ է երկու պղտիկներուն հետ: Ան
օրը գէշ փորձանք մը անցուցի:

Մարդը հոն կը գիմէ վերջապէս, ուր գիտեմ թէ՛ իր բերնին չու-
ղիքները իրեն պահել տալու համար, չպիտի խօսեցնեն անգամ ի-
րեն ու աղոյ անունները հասկնալու համար: Զաքարիակոս տախ-
տակ մը պիտի ներկայացնեն անշուշտ, վերջն ալ ձեռքէն թոշկա-
զինը առնելով աղաքը ներս պիտի առնեն, զինքն ալ գպրօցին
դուռնէն պիտի հրեն, երկու փայտ ալ կռնակին եջեցնէին որ քիչ
մը չուս գանէր շուար, այդ տեսակ տպագրանք մը ինծի գպրօցի
գրացիներուս հասկնայիք թէ, մոռցած ըլլալու զղջացի յետոյ:

Այսչափը միայն երկուքի արձանագրութեան, գետ ես անդին
150ը ունէի, անոնց ամէն մէկուն ալ մուտքի ու մնալու պարտա-
ները նոյնչափ հետաքրքրող քննութիւն մը ունէին, նոյնչափ զայրա-
ցուցիչ սկիզբները, զոր հիմա մոռցած ըլլալու մխիթարութիւնովը
պիտի բուսկանանամ: Յաջողած եմ վերջնապէս տղաի ալ « խնդալ
չի գար ինծի » ու այս վերջին բառը օրտի բարախու մով մը լմնէր
բերնէս:

Գալ տարուան ամառը մենք ալ մեր անաջիւն երեխայիքը պի-
տի արեւէինք գպրօցէն դուրս, վերջին ուրախաբեր յայտնութիւն
մը քեզի ու Անտոնեանին, որ գիտեմ թէ երկուքդ ալ հաւասար
բաղձանքով ու անձկութեամբ աղասողներ եղաք, որ հաւկիթ մըն
ալ մեր փունիկը օժէր, Վաղը՝ ոսկի հաւկիթ մը՝ կը յուսամ:

Քիչ մըն ալ պոռոտախօս կը լսուիմ այս չեչտերով, է՛հ, ամօր
համար ալ մօմտալ չարժեր, մենք գեղացի ենք, եզրա՛յր, կամ բօի
արդէն՝ թէ ես գրելս եմ մոռցեր, ես հազը ծածկելս էի մոռցեր, ես
սոված մըն էի երբեմն, չէ՞:

Ինչ փոխարինութիւն անոնց, որ մեզի այդ հոգը տալին ու կու-
տան չորս տարիներէ ի վեր, գպրօցն իր յաջողութիւնը եղիպտու-
հայ խորեքաքններուն կը պարտի յայտնապէս: Այսչափն ալ ե՛րբ պի-
տի սորսէի խոստովանիլ հրապարակու օրու հետ երախտապարտի
թրթաակ զգացումը միադամ ըլլար: Մեկքոնեան գերադնիւ հարա-
զատներ, տարեկան 30 օսկիի նպատակով հոս Սանաաարեանի մը դօրը
կը տեսնեն, պիտի ըսէի: Մենք միայն տարուէ տարի հոնգիսաւ որ
պատառազ մը ընել կուտանք ի հանդիստ իրենց ննջեցեալներու հա-
գիններուն, բայց արդէն խորան մըն ալ այն չէ՞ր, որ աղքատ ուստ-

նողը ունէր իր կուրծքին տակ, իրենց անուսին նուիրուած, խոնկ մըն ալ հոն չէ՞ր ծխուեր, զոր արծարծող կրակը ջերմ երախտագի-
տութիւնը կըլլայ միշտ Վաղը այդ ուսանողը իր ետեւը սպասող
խեղճ քնտանիք մը պիտի փրկանաւորէր: Օրհնեալ ըլլայ բարեբա-
րութիւնը:

* * *

Թէ հիմա ինչո՞ւ չեմ գրեր, ինչո՞ւ կը մոռնամ գրելս, քեզի ալ
Արաաշէս, ան ե՞րբը պէտք էր, և որո՞ւ համար պիտի գրէի, որո՞ւ
համար արդդարդը, որո՞ւ աչքը հրապուրեի», գրելը թող պզտիկնե-
րուն ձեռքը ջիւղափայտ մնար, անոնք անով շատ աղուոր կը խա-
ղան, աղուոր պատահութիւնը ունին ցատկաեւելու: Այսչափն ալ որ
լինցուցի, հոգիս բերանս եկաւ, կոտորած գրելով մըն էր որ գրեցի:
Երկուսը քեզի:

ԹԼԿԱՏԻՆՅԱՆ

ԶՄԵՆ ԶՈՂԵՐ

Հուսկ խուճապով մ'եղերակոծ,
Զմրան հովերն անս կերթան,
Ժողոված իրենց ֆրանցֆնին շայն,
Դեպ երկինքներ ըստունտահոծ:

Յուրս սարսրումսին, հոգը կեանքին,
Հոգիներէն կերթան հեռու,
Կը ժպտի հե՛զ շոյսն աչքերու,
Կերգէ թռչնիկն հրճուողագին:

Կերգէ զարունն ալ սիրօրէն՝
Վերգարթնութի իր երգն հրգօր.
Սրսրփանով մ'հեշտն ու խոր,
Կանցնի գեփիւնն հովիտներէն:

Բընութիւնը կըսէ «հոգւոց»,
Դժնէ ձմրան վրայ անկեղան.
Ու ցուրս հովերն ալ շո՛ւս՝ կերթան,
Հուսկ խուճապով մ'եղերակոծ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱԹԷՆՔԷ

IV

24½ Ապրիլ

Աթէնուհիները զեղեցիկ են ? Ամբողջ ժամեր ման եկայ Աթէնքի գլխաւոր փողոցներուն մէջ, ուր բազմութիւնը կը զեւար; երկու անգամ գահուեցայ Սգաթիօնի մէջ ուր կանայք, մեծ մասամբ Աթէնուհիներ, գունդադուռնդ գլխած էին եւ տեսայ որ ամենքն ալ սիրուն եւ շնորհալի էին. Իսկապէս տղեղ կիներ չկան հոս; ճշմարտապէս զեղեցիկները, ինչպէս ամենուրեք, հոս ալ հազուադէպ են, սակայն Աթէնքի կանանց աշխարհի ամենամեծ մասը շատ համարկրելի ապաւորութիւն կը թողու օտարականին վրայ. Նուրբ փոքրիկ եւ բարեկազմ մարմիններ, կանոնաւոր գլխազմեր ունին գրեթէ բոլոր Աթէնուհիք եւ մօրթի թուխ երանդը որ անոնց մօտ այնքան աւելի կը շեշտուի, որքան խոնարհ է ընկերական աստիճանը որու վրայ կը դնուին, հետզհետէ կը ձեւմիլ եւ գրեթէ ձիւնաթուր կը դառնայ քաղաքացիներու բարձրագոյն դասակարգերուն մէջ. Եւ նկատելի է որ աչքերու, յօնքերու եւ մազերու եպէնոսեւայ մութ գոյնը այս վերջին շրջանակներու պատկանող կանանց մօտ բացուելու այն ձգտումը ցոյց չտար ինչպէս մարթը եւ այս կերպով ասանց զեղեցիկութեան մի նոր փայլ կը յաւելու. եւ ինչ հաճոյք է հոս այս հրաշազեղ կանանց հանդպիր, որոնք մպստուն եւ խօսուն, դարձան թեթեւ եւ բացողոյն զգեստներով, երազտան կ'անցնին քովէդ! Դասական յունական քիթը ինչպէս ան մեղ կը ներկայանայ Արօլլօի եւ Բալլաս Աթէնէի վրայ, շատ քիչ անգամ կը տեսնեմ, սակայն ի փոխարէն քիթի մի ուրիշ ձեւ իր միօրինակութեամբը եւ անսովոր յաճախաւորութեամբը ուշ կը գրուէ եւ չեմ վարանիր զայն էապէս յունական անուանել. Այս քիթը նորին եւ փոքրիկ կամ միջակ մեծութեամբ է; ճակտէն վար չիջնէր չիփչիտակ, ալսինքնն մի ուղիղ անկիւն չկողմեր, այլ իր ծայրովը մի քիչ յատաջ ցցօ ան է եւ 70էն 80 աստիճանի մի սուր անկիւն կը ձեւացնէ. Դասական ուղղանկիւն ձեւին տեղի կամ պակաս մօտեցող քիթեր կարծեմ միայն հինգ կամ վեց կանանց վրայ տեսայ եւ շատ աչքի զարնող էր որ անոնց ամենքն ալ յողթանդամ էին, ինչ որ կը տարբերի Աթէնացիներու ծանօթ նորին կազմուածքէն.

Օտարականին վրայ նմանապէս շատ հաճոյ ապաւորութիւն կը թողուն Աթէնացոյց այն առողջ եւ զեղեցիկ ակտաները որոնք իրենց բոլոր փայլովը ի տես կու գան ամեն անգամ երբ ան կը մպաի եւ անոր անձնական հրապոյրը մեծապէս կը բարձրացնեն. Խարտեաշ Աթէնուհիներ գրեթէ չկան եւ անոնք որ բացառաբար կը տեսնուին,

կամ Աթէնք ծնած եւ մեծցած օտարութիւնք են եւ կամ սերած են երկրին հիւսիսային կողմերէն եկած հաստատուած ընտանիքներէ, բայց ոչ առաջինները, ոչ ալ վերջինները սիրուն են; հարաւի այրող արեւուն տակ կարծես միայն թուխ տիպիւն տրուած է գեղեցկութեան գերազոյն աստիճանին հասնիլ, մինչդեռ խարանաշները տակաւ առ տակաւ կը նսեմանան եւ կ'տարասերին կործնեցնելով իրենց մաշերու ոսկին եւ մորթի թարմ եւ վարդազոյն երանգը:

Աքսորօլիսը այս գիշեր կը լողար մի լուսեղէն ծովու մէջ, Բարթէնոնի չըջագիծերը շատ որոշ կ'երեւէին լոյսովը այն անհամար ելէքարական լամբարներուն որոնք հաստատուած էին տաճարին սիւներուն վրայ: Զինուորներու մի անվերջ տող, առանձին կամ խմբովին, գոյնզգոյն կանթեղներով ծածկուած աստղաձեւ եւ քառանկիւնաձեւ փայտերի ձեւերն, անցաւ քաղաքին գլխաւոր փողոցներէն: Ստատիօն փողոցին մէջ բարձր ձողերէ կախուած տախտակներուն վրայ գրուած են. *Soyez les bienvenus! au reservoir en 1910! Ne nous oubliez pas!* եւ, Աթէն աղագջ գրօշները կը ծփան աջ ու ձախ, լոյսէ աղեղներ խիտ կարգով իրարու կը յաջորդեն եւ կը կորսուին փողոցին անվերջ երկայնութեան մէջ: Ամենուրեք լոյս, ժպիտ եւ կենդանութիւն; մարդկային հոսանքը յամբարէն կը թաւալի բայց ոչ մի տեղ դժբաղդութեան որ եւէ գէպք չպատահիր: Աթէնացի ժողովուրդը մեծ փափկանկատութեամբ կը վարուի իւր հիւրերուն հետ, պատրաստ է անոր ամեն պիւրութիւնն ընձեռել, կը պատուէ եւ կը մեծարէ զանոնք եւ այս պարագայն արժանի է ամեն գովեստի:

Անկարելի է ամեն խաղերուն միանգամայն հետեւիլ, վասնզի անոնք տեղի կ'ունենան միաժամանակ եւ տարբեր վայրերու մէջ: Այսօր ցերեկէն առաջ նաւարչաւ կար վարը Ֆալէսոնի խորշին մէջ եւ գրեթէ միեւնոյն ժամերուն Աթէնք Զարբոնի մէջ կոտորուեցան նըշանաւորութեան մրցումները որսի հրացանով եւ բիզլովերով: Յերեկէն յետոյ տեղի ունեցան հեծելանիւի եւ ֆուդ պոլի մրցումները մի յատուկ չըջափակի մէջ քաղաքէն դուրս արկինական դաշտին վրայ: Մանաւանդ վերջին մրցումը շատ տաք էր, որուն 12 դանիացիներ եւ իգմիրէ գացած 12 անգլիացի երիտասարդներ — ասոնց մին հայ — մասնակցեցան: Ամենքն ալ կորովի, ուժեղ անձեր որոց աքացի եւ գլխի արտասովոր ճարպիկութիւնը ներկաներու խումբն ծափահարութեանց եւ բարձրաձայն քրքիջներուն արժանապաւ: Մրցումը որ մինչեւ ժամը 7 տեւեց, այսինքն գիշերին մօտ, վճռական չեղաւ այսօր, սակայն երեւի թէ վերջապէս Դանիացիք պիտի յաղթեն: Եթէ մի կողմէ յուսալի է որ կարելի չէ ամեն խաղերուն միանուագ ներկայ գտնուիլ, միւս կողմէ հոգ տարուած է որ միեւնոյն խաղը տարբեր օր եւ տարբեր ժամու կրկնուի, որով օտարականին առիթ կ'ընծայուի և կամայն օրօնան մէջ տեսնել ամեն ինչ որ զինքը կը

չահագրգռէ Աքօրդի տեսակէտէն. Այսպէս, ժամանակին հասնողները պիտի կարողանան այս շարժումայ կէտին թողուլ Աթէնք, արգէն շատ բան տեսած եւ գաղափար կազմած խաղերու բնոյթին վրայ; իսկ անոնք որ աւելի ուշ պիտի հասնին մեծ բան կորուսած պիտի չըլլան. եւ արգէն սխալ ալս օրէ, Անգլիոյ թագաւորին մեկնման պատճառով շատ օտարականներ թողուցին քաղաքը. Հանգիստ-տարութիւնները երկէ իրենց զէնքին հասան եւ ինչ որ դեռ պիտի ընծայուի, պիտի նմանի ցերեկուայ անխախտիդ արեւուն յաջորդող գեղեցիկ, սակայն տախա շիջող վերջալոյսին.

26 Ապրիլ

ԵՐԻՆՆԱԿԱՆՈՒՆ ԵՒ ՇՈՒՆԱԿԱՆՈՒՆ ՎԵՐՍՅ

Այսօր թողուցի Աթէնք եւ մտայ Հէլլենական «Բիւզանդիոն» շուկանաւուն մէջ. ժամը առաւօտեան 10ն է եւ վերջին անգամ ակ-նարկս կը յաճեմ Բիբէի, Աքսօրօլիսի, Ս. Գէորգայ լերին եւ Աթէնքի տեսանելի մասին վրայէն հեռուն զէպի Բէնթէլիքօն. Թէ Բառնար, որու մասին Հէլլենական երեւակայութիւնը այնքան գեղեցիկ առասպելներ յօրինած է, եւ թէ Հիւմէքօսը որու երգեմն խնկարոյր ծաղիկներէն Աթէնքի մեղուները իրենց հիւթը կը քաղէին, կը լուծուն բազմաթիւ մեծ եւ փոքր սարքերու եւ բլուր-ներու որոնք կը յառաջանան մինչեւ անհնական ձիթաշատ տա-փարակին մօտերը. Երկինքը ամպամած է, հիւսիս-արեւելեան մի բաւական խտաշունչ հով կը փչէ եւ պատկերը որ այս պահուս գիտողին աչացը կը պարզուի տխուր եւ մռայլ է եւ բնաւ չհամա-պատասխանէր բնականօրէն դարձած այն ենթադրութեան թէ Հէլ-լենական երկինքը յաւիտեհապէս ջինջ լինի. Բարթէնտը որ լայն-օրէն նստած է Աքսօրօլիսի պղնձագոյն ժայսին վրայ գոյզ գոյնով կը ներկայանայ եւ չքաւոր երեսօյթ ունի. Միայն Ս. Գէորգայ ձիւնաթոյր մատուռը համանուն բարձրութեան վրայ եւ անոր ետեւ Բէնթէլիքօնի վրայ սպիտակ ձրակներու նմանող մարմարի մի քանի հանքեր մի քիչ լոյս կը բերեն զրեթէ հիւսիսային թախմութեամբ ծանրաբեռնուած այս տեսարանին մէջ. Աթէնքի չըջակայքը բա-ցարձակապէս լերկ է; զայն երեք կողմերէ պատող լեռնագոտիները իսպառ զրկուած են բուսականութենէ եւ կը նմանին մի կոհա-կածեւ անապատի որու տուջեւ երեսակայութիւնը բնդ երկար կաշկանդուած կը մնայ եւ միայն զօրաւոր ճիգերէ յետոյ կը վե-րտալնայ հին Հէլլենական ժամանակաց լուսաւէտ բարձունքը.

Շոգեմտար արդէն շարմեղաւ, Աքսօրօլիսը կանհադի եւ տառ յան-կարճ հարաւ արեւմտեան կողմէն հառապայթներու մի խուրճ կը հերձնու լրթագոյն ապակեր եւ ծովը ձիգ հեւաւ որութեան վրայ ձուլ.

ուած ոսկւոյ կը փոխարկէ. Կորնթեան գորշ լեռնաշղթան իր վեհաշուք գծերով կը նկարուի երկնի վրայ եւ կը թուի ընդգրկել էկիքնաի ծովախորշը; իսկ ալեւոր Քիթէոնը որպէս թէ այս լեռնաշխարհի ծայրը կազմէր, կ'արձանանայ իր ամբողջ վիթխարի հասակաւը. Տակաւ աս տակաւ կը ցնդին ամպերը եւ բարին Արամազդ հորէն ցոյց կուտայ ու զեռոյին երկնի լուսածպիտ կապոյտը. Փրփրացող ալիքներ իրարու կը յաջորդեն եւ թոյլ շատչով կը հեծեն երբ իրենց վայրկենական կեսնորը կը մաքի. Տէլֆիոնիւր կը մրցին մեր նաւուն հետ, սակայն չուտով ուժաթափ կը թողուն դաշտը եւ կը սուզին ծովուն ալիքներուն մէջ. Արեւը կ'իջնէ էւպեան լեռանց ետեւ, Թինոսի, Անարոսի եւ Քէոսի վրայ որոնք ամբողջ ժամեր մեզ տեսնելի մնացին, հիմա գիշերը կը տարածէ իւր թուխ թեւերը. Ալ դադրեցաւ հովին շունչը եւ ամենուրեք տիրեց խոր լուսթիւն զոր միայն նաւուն խուլ եւ միակերպ հծծիւնը կ'ընդհատէ. Ալ բաժնուեցանք աստուածներու եւ հերոսներու երկրէն եւ փողը պիտի ողջունենք Փոքր-Ասիոյ ափունքը.

Տօք. Մ. Վաշէ

ՓՈԽԱՐԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

I

— Հո՞ս էք, քոյրս:

Վերջաւոյսով կ'իսովին գրաւուած սրահին լուսեան մէջ, հիւանդ կնոջ ձայնը շատ աղար հնչած էր, գրեթէ քողարկուած՝ մահուան մերձեցումէն:

Քոյր Մարի տէ՛ղԱնժ, իբրեւ պատասխան, իրեններուն մէջ սեղմեց փոքրիկ հրատույնը ձեռքն որ կը լքուէր:

— Շնորհակալ եմ, բարի՛ էք:

Յետոյ փակեց աչքերը, հանդչածի պէս, խոշոր խոշոր բացաւ զանոնք վերասին, ջերմէն լափուած իւր քիբերուն մէջ պաղատանքի արտայայտութեամբ մը:

Կրօնուէին հասկցաւ:

Այնքան անոր մօտ ծանցաւ որ իր խոնկրին թեւերը, գգուանքի մը նման, քերիցին օրհասականին հակառը եւ մեղմիւ՝

... Ինձի բա՞ն մը ըսել կուզէիք, Տիկին:

Անիկայ գլխով հաստատական նշան մը ըրաւ, բայց իր կիսաբաց բերնէն ոեւէ հնչիւն մը չեւաւ:

— Կորո՛վ, մըմնջեց կրօնուէին:

Տօգոյն մպիտ մը հպելով անցաւ հիւանդին շրթներէն:

— Կորով, ունիմ քոյ՛րս . . . բայց եթէ չի գա՛յ, . . . աւելցուց,
յանկարծական օարսափէ մը դիմադրիծերը կծկուած:

Մայրապետը սարսռաց:

Իր կարեկից ձայնովը, ուր, հակառակ իրեն, տարակոյս մը կը
թափանցէր, արտասանեց.

— Յուսացէք:

— Ո՛չ, չպիտի գայ, հեծեց դեռտափ կիներ, հիւանդներու ցաւա
ղին յամառութեամբը:

Եւ անձկութեան հառաչ մը իր կուրծքը վեր հանեց:

Ի գութ շարժած, կրօնուհին աւելի հաստատ ձայնով մը կրկնեց.

— Յուսացէ՛ք:

Պահ մը լռութիւն տրեց:

Օրը կը տարածամէր:

Հեռուէն կը հասնէին, տկարացած, զանգակի մը ծանր զօղանջ-
ները:

— Անժըլիտ՛ը, յարեց հիւանդը, ձեռքը անցունելով ճակտին
վրայէն դուր քրտինքի կայլակները կը ծածկէին:

Յետոյ աղաչաւոր՝

— Աղօթեցէք Աստուծոյ, քոյ՛րս, որպէսզի զայն ինծի զրկէ ան-
յապաղ:

II

« Պիտի ջանամ հոգ ըլլալ . . . »

— Կարդացէ՛ք իմ տեղս, քո՛յր, մըմնջեց մանկամարդ կիներ, ցոյց
տալով, սպասած շարժումով մը, իր ծունկերուն վրայ սահող հեռագիրը:

Մարի աէ՛ղ Անժ մայրապետը, անկողնին առջեւ կանգուն, բարձ-
րաձայն շարունակեց կիստաքառ պարբերութիւնը.

« Պիտի ջանամ հոգ ըլլալ վաղը, առաջին ժամուն: »

Ռէյսոն Լ***

Կանգ առաւ իսկոյն, գունատ, ճնշուած . . .

Դեռտափ կիներ հարցուց.

— Հեռագիրը հրէկուան թուականը կը կրէ, այնպէս չէ՞:

Մայրապետը մոտցրիւ, պատասխանեց.

— Այո՛, տիկին:

— Աստուած իմ, թոյլ տուր որ քանի մը ժամ եւս ապրիմ, հա-
ռաչեց օրհասականը, ձեռքերը միացնելով:

Յանկարծ լռեց, ճիգէն ջախջախուած, յետոյ ցաւազնորէն հծծեց,

— Քո՛յրս . . .

Մարի աէ՛ղ Անժ չի լսեց:

Ճակատը ձեռքերուն մէջ, կը խորհէր:

Ռէյսոն Ս***. Այդ անունը, որուն կը հանդիպէր եզական զիպ-
ուածով մը, թուղթին վրայ, իր ցաւագին անցեալն էր ամբողջ, յառ-

նեղով յեղակարծ իր առջեւ, տասը տարուան լուսթեմէ եւ մոռացումէ վերջը . . . Բոհր ծագկատի աղջիկներուն նման ինքն ալ ժամանակին վայելալամ էր սիրոյ գեղեցիկ անսրջ մը: Քաղցր եւ մաքրափայլ հովու երգութիւն, որուն վերջուշումը, նոյն իսկ այդ ժամուն, իրեն ո՛չ մէկ խռովք չէր պատճառեալ: Ինք եւ Ռէյմոն իրար շատ պզտիկուց ճանչցած էին: Աւելի վերջը, զիրար քերտալին տեսնելով, սիրած էին, ան՝ հրապուրուած իր պարզուիկ շնորհներէն, ինք՝ անսալով իր էութեան անդիմադրելի մէկ մղումին: Օ՛հ խանդաղատանքի հնչաւոր երազը որ պահ մը իրենց սրտերը տրոփել տուած էր միաբան: Ատիկա իր կեանքին միակ ցնծալից էջն էր: Իր ամենէն սիրելի երազները յիշ ատենէն պիտի կործանէին, թուղթէ շէնքի մը պէս, Ռէյմոնի անտարբերութեանը, յետոյ չբռնին ատջեւ . . . Բայց այս ազազուն եւ անոյ՜ արարածը քաջասիրտ մըն էր: Ան շնորհեցաւ զանգատել, ո՛չ ալ յալ իր գոլութեան աւերումին վրայ: Լաւագոյնը ըրաւ: Միակ անձի մը նուիրուելու ուրախութիւնը իրեն զլացուած տեսնելով, որոշեց բոլոր տխրաւ եւ տառապող էակներուն շուայել այն զորովի եւ անձնուրացութեան զանձները որոնք կային իր մէջ:

III

— Ո՛չ, մի՛ երթաք, քոյրս:

— Բայց, աիկին . . .

— Օ՛հ կը խնդրեմ, թախանձեց դեռահաս կինը, շանաւով վեր վերցնել իր գլուխն որ, զգայալիբի, վերտալին քնկաւ: Սարձին վրայ Մարի տէղ՝ Անտ մայրապետը ժամանակ չունեցաւ պատախանելու:

Հիւանդապահուհին ներս կը մտնէր, բարձրահասակ, սեւազգեստ մարդու մը հետ:

— Բոլորովին խորը, ձախ կողմ, թիւ 8, պարոն:

Ան կը յառաջանար յամբարտը, անկողինները քննելով:

Իր բոլոր կենսական սյով աչքերուն մէջ կեդրոնացուցած, հիւանդը անոր գալը կը դիտէր:

Ու յանկարծ, նուազիկ զգացած պահուն, ձեռք մը բռնեց իրենը եւ մեղմիւ սեղմեց:

Այդ գերազոյն վայրկեանին, անգամ մ'եւս քոյր Մարի տէ՛ղ Ունտ ինքզինքը կը մոռնար ուրիշներուն համար . . .

— Քաջասիրտ եղէք, ըսաւ:

Երիտասարդ կինը նայումքովը շնորհակալ եղաւ:

Նորեկը, անկողինն առջեւ հասած, մնաց անշարժ, գլխաբաց:

Ծանր լուսթիւն մը սաւառնեցաւ այս երկու էակներուն վերեւ: զորս կեանքը պահ մը միացուցած էր եւ զորս մահը քիչ ատենէն պիտի բաժնէր յաւիտեան:

Առաջին խօսողը կի՛նն եղաւ:

Իրաւունք չունէի քեզի դիմելու, Ռէյմոն, անցածէն վերջը:
Բայց հոս ես: Շնորհակա՛ղ եմ:

Անիկայ շարժում մ'իսկ չըրաւ: Ճակատը կծկուած, աչքերը
խիստ մոխի կ'ընէր:

— Ռէյմոն, շարունակեց մանամերձ կինը, ցածր գրեթէ խղզուկ
ձայնով մը, կը յիշե՞ս թէ երբ հինգ տարի առաջ կ'արձակէիր այն
վճիռը որ զիս քենէ կը հեռացնէր առ յաւէտ, բան մը չըրէ . . . այդ
իրաւունքը ինձի չպիտի զլանաս . . . քու սիրտդ շարժել փորձելու
համար . . . Այսօր սակայն . . . այնքան մօտ՝ հրաժեշտ տալու այն
տանջուած գոյութեան որ իմս եղաւ, կ'ուզեմ խոստովանուի թիւն մը
ընել քեզ . . .

Ան ձեռքը բարձրացուց իբր թէ զայն լսեցնելու համար:

Բայց նէ, սրտածմլիկ ժպտով մը,

— Ոչ, հանգստացիր . . . նոյն իսկ այս ժամուն . . . չեմ խորհիր
ինչպիսիք արդարայնել . . . Բայց բան մը կայ, Ռէյմոն, զոր պէտք
է գիտնաս . . . Դերեզմանին սեմին առջեւ չեն ստեր . . . Մոլոր-
անքի՛ եւ յիմարութեան ժամ մ'է զոր կը քաւեմ . . . Նոյն իսկ
յանցաւոր, երբէք չպզորեցայ զքեզ անիկէ . . .

Կանգ առաւ, ու ժառապաւ:

Անայլայլ, ան կը դիտէր այն արարածը զոր պաշտած էր ատենօք
եւ որուն ողբերը, այդ պահուն, ոչ մէկ նեարդ չէին յոս գեր իր մէջ:

— Ռէյմոն, ազաչեց ղեռտաի կինը ձեռքերը միացնելով, Աստ-
ուած ներքեց ինձի քանի որ հոս ես . . . անողո՞ք պիտի մնաս երբ ան
զիջաւ ի գութ շարժիլ: Ես չեմ ինչեր քենէ մտնուլ . . .
այս բաները չե՛ն մոռցուիր . . . Բայց մեանելէ առաջ թոյլ տու
ինձի լսել ընդէն ներման բառ մը . . .

Ան, տրտում, ճակատը կապտորակ գալկութեամբ մը պատած,

— Ես հաւատք ունէի քու վրայ, Լիւսիէ՛նն, կը սիրէի քեզ . . .
դուն զիս խաբեցիր . . .

Մահամերձը գերազոյն ճիգով մը շակուեցաւ . . .

— Գթութի՛ւն, հայցեց:

— Դուն ինձի համար ունեցա՞ր

— Ռէյմոն, ներէ՛:

Սրահին լուսութեան մէջ, բառ մը միայն, անդուժ, ժայթքեց իր
չըթներէն,

— Ո՛չ:

— Աստուած իմ, միմեջեց զժբախտ կինը, ինքզինքը վար ձգելով
վերստին, յուսահատութեան սոսկալի հեծկլտութով մը:

Ռէյմոն ընկրկումի շարժում մը ըրաւ:

Բայց յանկարծ ձեռք մը դուռեցաւ իր թեւին վրայ:

Ետին գարձաւ: Բոյր Մարի տէ՛ղ Անժ իր դէմն էր:

— Զիս կը ճանչնաս, Ռէյմոն, ըսաւ կրօնուին անուշ ձայնով
մը որ զայն իր էութեան մինչեւ ամենէն խորունկ ալքերը յուզեց,
զարթուցանելով կարծեա հետաւոր ու ամուր յիշատակ մը . . .

Զղային շարժէ մը ցնցուած, ան երկու անգամ ձեռքը ճակտին
վրայէն անցուց . . .

— Օհ այս ձայնը, ո՞ւր լսած եմ զայն արդեօք . . .

Տգգոյն բայց հաստատափա, մայրապետ անոր վրայ կը սեւեւ-
ռէր զրեթէ խիստ նայուածք մը:

Ռէյմոն պահ մը զիտեց այդ անուշ գիմպիծերը, տակաւին
թարմ ու յանկուցիչ, այդ կոպոյտ աչքերը շատ քաղցր, վերջապէս
այդ նուրբ հասակը զոր կոշտ կերպսը չէր յաջողեր ձեւեղծել

— Մարտէ՛լ . . . գոչեց:

Բայց ան, լրջօրէն:

— Մարտէլ սչ եւս է, Աստուծոյ եւ մարդոց ստիւն, քոյր Մարի
տէ՛զ Անժը միայն գոյութիւն ունի:

Յետոյ, ճակատը հիւանդին զարձուցած, որ, աչքերը փակ, կը
թուէր ննջել,

— Կուզեմ որ անոր ներքեւ, ինչպէս ես, ատենօք, ներքեցի քեզ,
եւ, անոր ըողոքել մտածելէն առաջ, աւելցուց մեղամաղձիկ
ժպիտով մը:

Այս իմ փոխարինութիւնս պիտի ըլլայ . . .

Միւսը, համր, ընկճուած, զլխահակ, մօտեցաւ անկողնին:

— Լիւ սիէ՛նն, կոչեց:

Ան արտեւանունքը շարժեց, առանց զանոնք վերցնելու:

— Լիւ սիէ՛նն, կրկնեց, ձեռքը անոր ճակտին վրայ դնելով:

Այս անգամ զողաց, յետոյ յամբարար աչքերը բացաւ:

Այն ատեն մեղմածայն,

— Լիւ սիէ՛նն, ըսաւ, կը ներքեմ քեզ:

Անհուն ուրախութիւն մը ալափոխեց ոգեւարին գիմպիծերը:

Իր չըթնելը, շունչի մը մէջ, մրմնջեցին,

— Շնորհակա՛լ եմ:

Ա՛յսչափ:

Քոյր Մարի տէ՛զ Անժ, աչքերը արտասուալից, ծունկի եկաւ
անկողնին մօտ:

Դուրսը արեւը կը վալլէր, լուսածաճանչ, եւ պարտէզէն թըռ-
չուններու ձուռողիւն մը կը բարձրանար, անվերջ . . .

Թարգ. Մ. ՈՒՂՈՒՐԵԱՆ

ԻՍԿԱՆԻ ՄԻՆԱՍՏԱՆ (1)

(1) Տիկին Իսկուհի Մինասեան բոլորովին նոր գէմը մը չէ մեր գրական աշ-
խարհի մէջ. բայց որովհետեւ միայն ֆրանսերէն լեզուով կը գրէ, մենեւ շատ քիչեր
մերեւս լսած ըլլան իր անունը:

Տիկին Մինասեան որ խիստ երիտասարդ է— հազիւ քսան երկու տարեկան—

ՊԵՐՃՈՎԷՆԻ ԵՐԱԶԷ

Գերմանացի երգահանն յոգնութենէն զողջոյուն
իր սեղանին առջեւ հակ' երկարօրէն կը խորհէր.
Ամբողջ օրը աշխատած. ու փնտրած խաղերուն
Դաշնութիւնը չէր կրցած իր մտին մէջ գտնել զեւ.

*Symphonie*ի մէկ մասը ամբողջացրենէ կ'ուզէր.
Ո՛չ մէկ կտոր զինքն այսօր յոգնեցուցած էր սակայն
ու բնանայ կ'ըսէր. — Հոս հոն բաղքեր, տեսարաններ,
Աստիւն անդին ցրուած առարկաներ անկնկղան:

Երազի մը անձնատուր կ'ըլլայ հունին մէջ յանկարծ
Արտայայտել փնտրած գաղափարներ, իրեն,
Մ'արմին կ'առնեն զանազան ձեւերու տակ անբաժան,
Եւ ներդաշնակ դիւրերգներ, մեղեդիներ կը հրահեն:

Նորը, կանգնացել հուրիներ իրենց ձայնով ոսկեպար
Անուր, դիւրիչ նուազ մը կը համերգեն: Պերճովէն
կ'ուկերկրէրէ ձայներուն եւ կ'օրօրաւ յամբար
Այդ անուրջի երգերէն, որոնք զինքը կը բովեն:

Ծիածանաւոր երանգներ, ծիրկարինի ալ գիծեր,
Պրիմալուած լոյսերու փաղփուռին հետ մոգակուն
Անրջային, դիւրավառ վայրի մ'էին վերածներ՝
Ա՛յն սենեակը որուն մէջ աշխատած էր ան այնքան:

Որո՞ւն նայէր, ամէն կողմ բովուրդները բրբռուն.
Հոն ամէն բան իրարմէ գեղեցիկ էր ու փարփառ,
Եւ Պերճովէն զգաց թէ իր փնտրած ձայներուն
Արձագանգն էր որ այսպէս կը հնձնէր արտաբար:

Հարժուր խօլ որով ան կ'ուզէր բաղքին փոխանցել
Հետապնդած ու գտած եղանակը նուազին
Կ'արբընցրէն զինքն յանկարծ իր երազէն, անորդի,
Տխրութիւն մը կ'զգայ ան ու կը նայ իր չորս դին:

Բայց առաջին շփոթումն երբոր անցաւ՝ Պերճովէն
Նօրազրբել ըսկսաւ բոլոր լսած հոգեցունց
Մեղեդիները ալուրս: Եւ յամբովին ժպտելէն,
Առանց նիզի, անխառով, իր *symphonie*ն լրացուց:

Մ. Ա. Պարսաւսեան

աշխատակցած է Բարիզեան Լա Փամիլյէ Թերթին, եւ մէկ քանի տարի առաջ
Պոլսոյ Սրահուդոյ Լրագրին մէջ ձրատարակած է զողջարկի նորավէպիւրու շարք մը,
ինչպէս նաև Տէ Ամիչիսէ ու Տանունիօյէ Թարգմանուած ընտիր կտորներ: Վերջերս
Լէվընդ Հերալտի մէջ երեցան իրմէ՝ քանի մը գեղեցիկ կտորներ որոնցմէ
La Revanche Թարգմանելու հոճոյքն ունինք:

Տիկին Իսկուհի Մինասեան Ֆրանսերէնին կատարելութեամբ կը գրէ Խալերէն
Լեզուով ալ, ու տեղեակ է նաև Անգլիերէնի:

Ծ. Թ.

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ

ԳԱԼՈՒՍՏ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

Գալուստ Անդրէասեանի անակնկալ մահը մեծ ցաւ պատճառեց հոս Ռոմոսթոյի Քէջ սալ, ուր այնքան սիրուած գէմք մըն էր. Դըժ-բաղդ հանգուցեալը բեղմնաւոր այլ կարճատեւ կեանք մ'ունեցած էր հրապարակագրի եւ ուսուցչի իր կրկին գերերուն մէջ. իր բնա-գաւասի վարժարաններու համեստ շրջանը աւարտելէ վերջ՝ սկսած էր աւելիին ձգտիլ եւ ինքնօգնութեամբ ու յամառ աշխատութեամբ զարդանալ. Մուշէն զրած իր տեղագրական յօդուածները լաւ ըն-դունելութիւն գտնելով գրգռեց եղան իրեն մտաւորական լայն հորի-զոններ վնասելու եւ իր ուսումնասէնչիկ փափաքներուն դոհա-ցում տալու. այդ առթիւ էր որ փափաք ունեցած էր Պոլիս գալու. լոկ այս ուղեւորութիւնը լրացրական հրապարակին վրայ տակաւ իրեն համբաւ մը պիտի չինէր. « Ճամբուն երկայնքը » վերնագրով յօդուածներու շարքը՝ որ մաս առ մաս եւ կանոնադրաբար կ'երեւա-ր ժամանակի ամենէ տարածուած օրաթերթին մէջ, ուղեւորական -նկարագրականներ էին, ուր կը տեսնուէին հարազատ եւ ճկուն լեզ-ուին հեա՝ վճիռ միաք մը եւ սուր ու խորաթափանց դատողութիւն մը. այդ յօդուածներու ամենավերջինին հետ նոր երիտա-սարդ մը կը ներկայանայ նոյն թերթի խմբագրատունը. գաւառացիի պարզուկ կերպարանքը, խօսակցելու ինքնայատուկ ձեւը, բառերու հնչումը եւ արեւակէզ պէմքը շուտով գրեքը կը մտանին. իր տեղա-գրական եւ գիտական յօդուածները ախորժով կը կարգացունին. այս թուականներուն է որ նոր հաստատուած « Բիւզանդիան » խմբագ-րապետը իր առաջին քայլերուն մէջ իրեն զօրավիգ կ'առնէ գաւա-ռացի այս ժիր խմբագիրը, որուն սահուն գրչին տակ բազմակողմա-նի հմտութիւն եւ աւատ արտայայտելու առաւելութիւններ ի յայտ կուգան միանգամայն Յարգելի խմբագրապետը չուշանար թերթին առաջին թիւերուն մէջ իսկ դրուատականներ չապլկլ անոր եւ իր րիթմերցողներուն ներկայացնել այս նոր աշխատակիցը որ տոհմ մը « Նուրհան » ծածկանուէրով կ'երեւար. Բայց քիչ ժամանակէն Ան-գրէասեան բաժնուեցաւ Բիւզանդիոնէն Յետոյ վարեց օրաթերթ Մասիսի խմբագրապետութիւնը եւ այդ հինաւուրց թերթին նոր ո-գեւորութիւն մը տուաւ. ճափոնական թղթի վրայ Մասիսի կողանդ-չէքները իր գեղեցիկ նորավէպերը կը ներկայացնէին, որ տխուր-ժելի անակնկալներ կը բերէին ընթերցողներուն. Աշխատակցած է Արեւելիի եւ վարած է Բիւրակն պարբերականի խմբագրութիւնը. Դը-րած է բազմաթիւ գիտական, բանասիրական, ազգագրական, կըր-

Թաւան, լեղութանական հարցերու վրայ հոսահանքուած եւ ըոյս տեսած, Թարգմանութիւններ ալ ունեցած է. ասոնցմէ մէկ մասը հաւաքուած է դրքոյկի մը մէջ « Գիտութիւններու վրայ ժողովրդական դասեր » Հփսէյ, անունով:

Պօլսոյ Թաղային վարժարաններու մէջ էր մէջ ալ լոց Եսայեան վարժարանը) այցելու ասուցչութեամբ պաշտօնավարած է. այս միջոցին էր որ ասիթ ունեցած է ասուցչութիւնն ու մանկավարժութիւնն ուսումնասիրելու ըստ բաւականին:

1898ին Ռօստոթօ բերուեցաւ իբր անօրէն Ս. Յովհաննէան վարժարանին կեդրոնի փառէն հետեւ եւ լրագրական գործիքէ ու հոգերէ պահ մը մերկացած՝ ինքնամիտի ինքզինքը տուաւ դաստիարակութեան եւ մօտաւորագէտ երկու շրջան բոլորեց Ռօստոթօյ մէջ. 1898-99ի գարնոցական տարին արդիւնաւոր շրջան մը եղաւ որոյ միջոցին Անգրէասեան ի յայտ բերաւ իր ուսուցչական ձեռնհասութիւնը եւ 600ի մօտ երկուսեւ աշակերտներով նախակրթարան մը վարելու կարողութիւնը Եթէ խղճամիտ ասուցչութեան թիւն մը օրին մէկը ի հանդէս բերէ Ս. Յովհաննէանի վերջի քսան եւ հնգամեայ վիճակագրութիւնը, անշուշտ լաւ տեղ մը պիտի տրուէ վերոյ յիշեալ շրջանին որոյ միջոցին Անգրէասեան տնօրէն տնայնացու փայլեցաւ եւ սէր ու համակրանք զբաւեց՝ իրեն աջակից ունենալով անձնուէր ձեռք մը, միւր ու բանիբուն որ պետի էր ժամանակի Թաղային Խորհուրդին եւ հոգարարձութեան, զորոնք միշտ խանդութ պահելու քմայքն ունէր, եւ որչափ հեղ իր անձնական շահը դոհելով եւ կրթութեան նութրականութիւնը բարձր բռնելով տարին յաջողագէտ ծայր բերաւ:

Աշակերտներու հակողութեան մասին քիչ մը Թոյր ըլլալով հանգերմ՝ (իւր քննադատելի միակ կողմնէ ասիկա) վարժարանի միւս կարգապահութեանց եւ դատարանական կանոնաւորութեան նախանձանդիք էր. կրթական ծրագրի անթերի գործադրութեան հոգ կը տանէր, արդէն կրթ. ծրագիրը ընդլայնած էր, ոչ թէ միայն իւրաքանչիւր դասընթացքի նիւթերը, այլ եւ իւրաքանչիւր տարիի մէջ աւանդելի դասերու առանձին բաժանումները ըրած էր, պատշաճ ցնկով դայն մանկավարժական պատշտմունքու. այսպէս ուսուցիչներու աւելի գիւրաճակնալի գործնելով եւ աշակերտներուն աւելի միթոտիկ դասաւանդութիւն տրուելով ընկալելի Մայրենի լեզուէն՝ զոր հեղինակաւոր կերպով կը դասախօսէր, ջնջած էր բանաստեղծական, վերացական, վերջապէս կարգ մը պատուելիական մասերը, « որոնցմով կ'ըսէր, տղայոց միտքը կը փշաւնայ եւ անբնորոշակ կ'ըլլայ բոլոր այն գրական եւ գործածական պիտութեանց որոնց պէտք պիտի ունենայ դասաւանդող տղան երբ վարժարանէն ելլէ եւ չու կայրառել տրական ապարեզը ժողով »:

Գիտական դասերու կանոնաւորութեան մանաւանդ նախանձա-

խնդրութիւն ցոյց կուտար. տեսաւ որ այլեւայլ դասընթացքներու ուսուցիչներն կամ ուսուցչուհիները գիտական միեւնոյն բառին տեղ տարբեր տարբեր բառեր կը դորժածնն այս կամ այն դասադրքին հետեւելով (օր. *gros intestin* ստուարաղիք, խոշոր աղիք, հասա աղիք, *intestin grêle*, բարակ աղիք, նրբաղիք, *duodenum* նախաղիք, առաջնաղիք, տիտէնում եւ), որով միեւնոյն վարժարանի համընթաց կարգերուն մէջ տեղամ սոյնօրինակ հակամակալարական տարբերութիւններ կը սպրդին, պատրաստեց գիտական բառերու միօրինակ ցուցակ մը՝ քաղուած մեծ մասամբ Մխիթարեան Հայրերու գիտական երկասիրութիւններէն: Սոյն անպատեհութիւնները գիտութեանց եւ ուսմանց միւս ճիւղերուն մէջ ալ նշմարած ըլլալով՝ Ուսուց. ժողովներու մէջ սոյնօրինակ կարեւոր խնդիրներ կը ներկայացնէր, վիճաբանութեան կը դնէր եւ ձեռնհաս ուղղիչներու կարծիքն ալ կ'առնէր:

Դպրոցական հանդէսներու մէջ եւ շարաթական կիսօրեայ հանդէսներու ժամին հիմնալիօրէն սահուն, անսկիւրեք եւ հմտալից կը խօսէր եւ ներկաներուն ախորժիկի ժամանցներ կը պարզելէր. աշխարհագրական եւ պատմական տեսութիւնները միշտ շահեկանութիւն ունէին. իր հեղահամբոյր բնատրութիւնը, միամիտ շարժուածները, չրթունքի մշտակայ մպիտը եւ այսերու վարդ կտրմիրը չիմ գիտեր ինչ մը կը ներգործէին իր ունկնդիրներուն վրայ, որոնք աշակերտ, ուսուցիչ կամ ընտանիքի հայրեր, սիրով եւ համակրանքով կը վերաբերուէին միշտ Վառվառէ, սրամիտ եւ զուարթ խօսակցութիւն մ'ունէր, մտերմական կեանքի մէջ ամենուն զիւրամատչելի էր. միշտ ժամանակ կը գտնէր բանասիրական եւ պատմական-հնախօսական շարժումներուն հետեւելու. բառական մշակած էր Ֆրանսերէնը՝ միշտ ինքնօգնութեամբ, քիչ մըն ալ անգլիերէն գիտէր, Ֆրանսերէն դասական եւ գիտական գրքերու մթերք մ'ունէր, որոնց մէջ յաճախ խորասուզուած կը տեսնէինք զինքը:

1899 ի յուլիսին իր ուրախութեան չափը չկար յաջող եւ արգիւնաւոր շրջան մը բոլորած էր. տարեվերջի հանդէսին 20ի չափ երկսեռ շրջանաւարաններ Ռոստոմոնցիին ներկայացնելու զօհունակութիւնն ունէր խեղճը. հուսկ բանքի իմաստալից մէկ ատենու խօսութիւնը գեղ շատերու մօքին մէջ վառ կը մնայ յուզեց եւ յուզուեցաւ, այնքան զգայուն կը խօսէր:

Նոյն տարուան արձակուրդին Անդրէասեան մտադրեց Ռոստոմոնցիին այլեւս վերջնականապէս թողնել, կը փափաքէր ասկից Չմիւռնիա անցնիլ, սակայն նոյն միջոցին Պրուսայէն հետադրաւ կանչուեցաւ իրը Տնօրէն տեղւոյն Ազգ. վարժարանին. Պրուսայի մէջ՝ ուր այնքան անուշ յոյսերով պատրաստուեցաւ մեկնիլ՝ հակառակ իր բարեկամներու լուրջ խորհուրդներուն յուսալարութիւններ միայն պիտի գտնէր:

Ու օգոստոսի գեղեցիկ օտտու մը, միապաղաղ ու հանդարտ ծովով եւ յուզումնալից բաժանմամբ գինքը ճամբայ գրինք։ մինչեւ Պրուսա հաճոյալի ճամբորդութիւն մ'ըրեր էր։ իր «Ուղեւորական տպաւորութիւնները» զորս վերջէն կարգացինք, Մարմարայի եւ Բուպական եւ ասիական եզերքներու վրայ վառ նկարագրութիւններու շարք մըն էին։ Պրուսա չէր կրցած մնալ։ անկէ անդին ա'լ տեղեկութիւն չառինք իր մասին, յետոյ իմացու եղաւ որ վերջապէս ինքզինքը իր ծննդավայրը՝ Մուշ՝ ձգեր եւ տեղւոյն Միւխթարեաններուն որահաստատ վարժարանին մէջ աւագ ուսուցչութեան կարեւոր պաշտօնին կոչուեր էր, իսկ վերջի 5-6 տարիներու միջոցին ալ ցանցաւորէն երեւաց գրական—լրագրական հրապարակին վրայ։

Փալուստ Անդրէասեանի ողբալի մահուամբ ուսուցչական եւ դասաւանդական գրականութեան կարեւոր ներկայացուցիչներէն մէկը կ'անհետի. այս հակիրճ տողերը կցկաուր յիշատակներ են լոկ Ռոստոթոյի մէջ իր կարճատեւ լնակութենէն եւ անշուշտ չեն խաւցներ իր բովանդակ գործունէութիւնը։ իր դասնալի մահը խորին վշտակցութիւն առաջ բերաւ։ Ռոստոթոյի իր բոլոր ծանօթներու եւ համակիրներու լաջն չըջանակին մէջ, ուր յաճախ կը յիդյիղուի իր անունը՝ իրր խղճամբառ ուսուցիչ եւ անխոնջ վաստակաւոր դասաւարտական կալուածին վրայ։

Յարգա՛նք իր անմոռանալի յիշատակին։

Տ. ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ

Ե Թ Է Ո Ղ Զ Մ Ն Ա Ն Ք

Գիտցած եզիք, այս գիշեր թուղթ խաղալ չիկայ, պիտի խօսինք։

Ահա ինչ ազգարարեց մեզի երէկ գիշեր Տիկին Մ. Երբ ժամը տասին մօտերը, արդէն ժողովուած էինք մենք՝ իր հաւատարիմ եւ սովորական հիւրերը, անգլիական ճաշակով եւ կանաչ մօլէսքինով կահաւորուած ճաշարանին սեղանին շուրջը։

Եւ իր այդ պատուէրին մէջ *enfant gâté* անանկ սիրուն չեչտ մը դրաւ եւ անանկ անուշ ժպիտ մը պտտցուց իր շրթներուն վրայ որ պտտգամի տեղ գրինք իր այդ հրամանը եւ տեսակ մը հաճոյքով մեր պատրաստակամութիւնը ցոյց տունք իր փափաքին համակերպելու։

Բարիկի մէջ երեսուն տարի ապրելէ ետքը իր կեանքը իզմիրի մէջ խաբսխած ձեր մը (*un vieux beau*) որ տաթիթ չի փախցնիր ֆրանսական առածով մը կամ ֆրազով մը իր միտքը բացատրելու։

մեր ամենուս զգացումին իբրեւ թարգման, ոտքի ելաւ եւ Լուի
Քենկի ժամանակներէն աւելցած *révérence* ով մը խօսքը ուղղեց
Տիկին Մ. . . ի եւ ըսաւ:

— Ձեր ուղածը այդ ըլլայ, մտտով, *lorsqu'on n'a pas ce que l'on*
aime, on aime ce que l'on a :

Աշխարհիկ կենցաղագիտութեամբ մը եւ հրաշխարհիկ գեղեցկու-
թիւնով օժտուած տանտիրուհին գո՛ն մնացած մեր հնադանգամուտ-
թեանէն, եւ սկիւր մը դնելու համար խօսակցութեան, աւանդական
«ի՞նչ կայ չի կայ» մը մէջտեղ նետեց:

Քիչ մը եռաձայնին վրայ խօսեցանք: Մալխասը մէջտեղ դրինք,
ողին փոփոխութիւններէն զանդատեցանք: Թաշանձեանը բզկտե-
ցինք: Մէջնիքօֆի վերջին պիտը գնահատեցինք, զոր — *assurance*
contre l'avarie — անտեսով մկրտեց ֆրանսամբ, ծերուկա, Մօսիս Տօնէ-
յի «Տուլամուրքիւն» թատերախաղին վրայ կարծիքներ փոխանա-
կեցինք, օրօտան ամուսնական տաւար տարբաւորեցինք, գայթակ-
ղեցուցին առօրեանութեամբ մը, *Marin* էն հատուած մը կարդաց Ա-
մբրիկեան վարժարանէն ելած եւ դիւ աշխարհք չի մտած աղջիկ
մը թէյ առինք, Տիկինը՝ Չայիփօքիէն կտոր մը զարկու, յանկարծ
մէկը մէջերնէս դանդաճեցաւ: Թէ ցաւեր կզգայ կոր ստամոքսին
կողմը, եկեղեցիին մէջ երգեհոն պիտի դնեն ըսինք իրարու, մէկը
բամպակին *cloture*ը հարցուց: սեղանաւորական միջնորդի մը, ամուս-
նաթողութիւններու վրայ վիճաբանեցանք — տակաւին ինչե՛ր պիտի
լծանանք — բացազանչեց Տիկին Մ. . . ի կեսուրը, ինծի՝ — եկող շա-
բաթ ի՞նչ ունիս — հարցունցաւ, քիչ մըն ալ բամբասեցինք, ասոր
անոր միտը կերանք, օրիորդ Ք. . . ի գիրութիւնը քաշքեցինք, եւ
երբ իրարու ձեռք սեղմեցինք մեկնելու, համար, կէս գիշերը ժամ
մը անցած էր եւ զուրար կանձրեւէր:

Մինչեւ սուս երթալս, մամտուքը բռնեց ինծի:

Վաղը ի՞նչ պիտի գրեմ, կը հարցնէի ես ինծի:

Երեք ժամ շարունակ տաս հոգիէ բաղկացած հաւաքու մի մը մէջ,
այժմէսթիւնը մաղէ անցողցած էինք եւ սակայն ակոյսի տակ
զրուելիք նիթ մը չէի գտած այս օրուան քրոնիկիս համար:

Խապրէի *quart d'heure*ին դաւնութիւնը մինակ անոնց արուած
է գիտնալ՝ սրունք զատապարտուած եմ, այս ինչ օրը, այսինչ ժա-
մուսն ձեռագիր հասցնել կշտանալ չի գիտցող մամուլին:

Բարեբաղդաբար գրողներն ալ իրենց Աստուածը ունին ինչպէս
իբրեց Աստուածը ունին էրեկներն խաբող կրնորը:

Մեր Աստուածը հայրական խնամքոտ հոգածութեամբ մը ժամու-
նալը երեք մասի բաժնած է: Անցեալը, ներկան եւ ապագան ու
— Մէջերնիդ քայ ըրէք, — բօելով միտաբան չինուած ամպերու
հաւեւ անյայտ եղած է:

Պատմագիրները անցեալը առին, Բիւզանդ Վէշտոն ներկան սեփ-

վիսքո ըրաւ եւ աւելորդ մասը՝ ապագան մեզի ձգեցին։ Տեղի . . .
երեւակայական, երազային, ֆանթեզիազ բաներ զրոգնուցանալու։

Ապագայի վրայ բան գրելու պէս հեշտին բան չիկայ։ Ուզածդ
կըսես, եղա՛ւ եղա՛ւ, եթէ ոչ յիստուն տարի ետքը թող պան օծիքէդ
բռնեն։ Ni vu, ni connu։

Ամենէն գէշ գոչակութիւնները կրնամ ընել, արտաւայց մարգա-
րէութիւններ կրնամ շարել իրարու քով, առանց որ եւէկ պատաս-
խանաաւութեան, որովհետեւ հաստատօրէն պիտիմ թէ մինչեւ յի-
ստուն տարի, եթէ ոչ դուք, բայց զոնէ ես ապահովաբար շատոնց
զացած հանգչած ըլլալու եմ . . . ի գոգն Անմահին։

Ամերիկացի աղջիկներուն համար ամեն բան ներելի է, նոյն իսկ
. . . մինչեւ ծայրը կրնան երթալ։

No harm in kissing, որքան տաես որ ասիկայ իրենց յիշանարանն
է, առաքինութեան պատնէշին վրայէն steeple-chase մը զսակիլը ի
բենց համար ամենէն անհշան բանն է, ամենէն սովորականը։

Մենք՝ պարբերաբար գրողներս երբ արդէն պիտեմք թէ իմաստու-
թիւնը այս ինչ բանը ըսելու եւ այն ինչ բանը լռելու մէջ կը կա-
յանայ, սանձարձակօրէն կրնանք թիւեր տալ մեր գրչի՛ն եւ ներել
իրեն որ դատարկապօրա սլացքով մը սուտանի իրակիւնէն ալ ան-
դին, անգոյ հորիզոններու վրայ, եւ երազներու աշխարհին մէջ։

Տիկին Մ . . . ի կեսուրը ըսած էր երէկ գիշեր։

— Տակաւին ինչե՛ր պիտի տեսնանք։

Եթէ ոչ ձեզի, բայց զոնէ այդ ձերմակ մազերով խաղաւին հե-
տաքրքրութիւնը զոհանցելու համար, շնորհ ըրէք ինծի թողաւորել
որ քանի մը բառով զաղափար մը տամ ձեզի, ասկէ յիշուն տարի
ետքը զալիք ապագայի մը վրայ։

Ճիշդ կամ սխալ, հիմակուց դատախազ մի կայնիք պէս
ժամանակը գայ՝ contrôle ընելը շատ զիւրին է։

*
* * *

Յիստուն տարի ետքը . . . :

Իզմիր անձանաչ պիտի ըլլայ։ Սուրբ Ստեփաննոս եկեղեցին ուր
այսօր մեր պաշտամունքները կը կատարենք, Եփեսոսի առճարին
պէս բան մը պիտի ըլլայ, Touristներու համալոյզ հետաքրքրութեան
արժանի վայր մը որուն պահապանը պիտի բացաւորէ թէ այս ինչ
մոմիան Սարգիս Պալապան եանի մարմինը կը ներկայէ որուն կեան-
քին վրայ տեղեկութիւններ տուած պահուն շատ պիտի չեչոէ սա
պարագային վրայ թէ՛ այդ մարդը գիւցազն մը եղած է իր կիսնքին
մէջ հօթանասունըհինգ տարի շարունակ զիւանապետի պաշտօնը վա-
րելով որու միջոցին հակառակ քսաներորդ զարուն մէջ տպրելուն
ուր typewriterները գրպանի մէջ զրուելիք մեքինաներ եղած էին,

ինքը երբէք չէ գաղտնաւորած սենյակեր գեղադրութեամբ լեցնել Առաջ-
նորդարանի *archive*ները:

Սուրբ Մեսրոպեան վարժարանը օթեւանը եղած պիտի ըլլայ
ներսերէն թուղ բերող գիւղացիներուն որոնց սպասարկութիւնը
պիտի կատարեն այն զեղուհիները որ այսօր Լուսաբայ՝ սրճարանին
մէջ՝ օրը քսան ֆրանք կը վաստկին՝ միայն եւ միայն իրիկուան դէմ
հինգ հարիւր հոգիի ներկայութեանը փէշերնին վեր առնելու եւ
իրենց բանթալօնին մետաքսը եւ տանթէշները ցուցադրելու համար:

Հսիսիսիսեան վարժարանը ուր այսօր մեր աղջիկները կը կրթը-
ւին Քասապայի երկաթուղիին անկեւանոցը պիտի ըլլայ իր ծերա-
ցած պաշտօնեաներուն համար:

Հայերը եկեղեցի մը չինած պիտի ըլլան հոն՝ ուր այսօր Քրէ-
մէրի վարեջրատունը կը բարդաւաճի Քոհանաները ֆրանսերէն
պիտի ստապրազեն եւ ներս մանողը իրաւունք պիտի ունենայ ու-
թիւ մէթալիք ահեղիւ գրտն քով գրուած թապալսէն:

Ոչ առաջնորդարան պիտի ունենանք եւ ոչ ալ աղագային արկղի
պարտք:

Դպրոց մըն ալ պիտի ունենանք ուր հայերէնը պիտի սորվեցնեն
միայն անոնց որ Մարտէրոյի պէս հազար տարուան տապանազիւ-
նիւ կարդալու կոչումը ունին իրենց մէջը Այդ դպրոցին մէջ
ուր աղայ աղջիկ քովէ քով նստած պիտի ըլլան պիտի դաստան-
դուին հետեւեալ ուսմունքները:

Ինտրիմօկրաֆի — օգէն հաց հանելու գիտութիւնը (Ժամա-
նակաւ քարէն կը հանէին) — հոգեբանական՝ աճ պարարութիւն —
մեքենական ծննդաբերութիւն անօթի կենալու արհեստը — եւ ք-
արական լրագիր — լուսինը իբրեւ աշտանով գործածելու ճամբան —
գողութեան զաղմուխները — հին սրատուութեան տեղ՝ սկզբունք
պարկիշտութեան եւ կրօնագիտութեան տեղ՝ սակարանի զաղտ-
նիքները:

Կնիկները իրենց գլխարկները Լի-Հանկթունկէն բերել պիտի
աան, որովհետեւ այն ատեն Բարիզը Բոմբէյի պէս բան մը պիտի
ըլլայ:

Տանթէշներուն ամենէն գեղեցիկները Անգլիկ մէջ պիտի չին-
ուին եւ Բաքէին յաջորդները մեծ գործատեղի մը լացած պիտի
ըլլան ի Զունկուշտակ:

Իրենց յամուսնոյն հաւատարմի մնացող կիները բոլորի տեղ
պիտի անցնին եւ անոնց համար յոսկիպէս *laçare*ներ չինուած
պիտի ըլլան: . . տարափոխութեան առաջը ասնելու համար:

Բիւզանդ Բէշեանի սերտնող պիտի շարունակէ «Բիւզանդիոն»ը
էսքէրանթօ լեւուով: Օրը երկու միլիօն չորս հարիւր հազար
օրինակ *Virage* պիտի ունենայ եւ Պարոյրը միշտ պիտի պահպանի թէ
ստակ չեն շահիր կոր:

Հրապարակի մը վրայ — ո՞ւր չեմ գիտեր ճիշտ — աճագին արձան մը կանգնած պիտի ըլլայ . . . Տիգրան Արիիարեսները ներկայացնող: Պատուանդանին վրայ հետեւեալ վերապատիւները:

Մեր քառոյսականի պաշտպանին:

Sur ce, je vous tire ma révérence:

Ուրիշները թող չարունակեն, չարքը այս գուշակութիւններուն:

Յ. ԱԼՓԻԱՐ

ԼՐԱՔԱՂ

ՄԵՐ ԿԱՆՈՆԱՆԵՐԸ:

Ի Քաղ. Ժողովը ոչ ու անգամներէն մեծագոյն մասը հրամարած է, կ'տեղեկանաներ թէ չյաջողի կանոնադր նիստեր ղուժարել, նկատելով որ իր որոշումները չեն կարող արձանագրուիլ ու գործադրուծեան գրուիլ երբեք չմնացեալ անգամներով մեծամասնութիւն չունենալուն համար:

✱ Վարդ կ'կատարուի Գերմանական նորաշէն եկեղեցւոյ բացումը ուր հրաւիրուած է նաև Հայոց Ս Առաջնորդը, բայց անոր բացակայութեան պատճառ ու ներկայ պիտի գտնուի Աթո՛ Տ. Յովհ. Ա. Քահանայ Մինասեան փոխանորդարար:

✱ Ուսումն. Թորոնթոյի կ'ըրկէ մեզ մտնեալ ցանկը հրատարակելու խնդրանքը շրջան (1905-1906 թ. ցանկ որդեգրուեանց. Տիկնայք՝ Աւետիքեան, Ս. Աւետիքեան, Ոմն, Թաւրոսեան, Յ. Իփիլիքեան Ա. Համրարձուճեան, Մ. Ազնաւորեան Յ. Գուրաճեան, Ղ. Եսայեան Դ. Պարբեան Ե. Սիվիլաթեան Վ. Սիվիլաթեան Հակոբ սանուհի 1½ ժամ ոսկի, Թամ. ոսկի 12: Ս. Գէորգեան 1 սանուհի Թամ. ոսկի 1½: Տիարք՝ Յ. Գարապետեան, Ս. Գէորգեան Մ. Նուպարեան, մէյմէկ սան Թամ. ոսկի 11½.— Ե. Խորասան, Եղբ. Պարբեան, Ղ. Եսայեան, Յ. Իփիլիքեան, Ս. Թաւրոսեան, Յ. Գարբեան, Ա. Պերկամայն 2 արան սան 7 Թամ. ոսկի համագումար 21 Թամ. ոսկի:

✱ Ինչպէս անցեալ Ժրով յիշատակած էինք յառաջիկայ վերսկի Կ. Ե. Ժամը 4. 30ին տեղի պիտի ունենայ Այրի Տիկին Գ. Մարկոսեանի պարտէզին մէջ ի Փոր-

տելիո՛ զաշտանայից մը ի նպատակը քատարնած և ներսեան լոնկերութեանց, գիրութեան համար մուտքի զին անշտանակուած է 8 զրշ. միայն, տարակոյտ չունինք թէ յաջողութեամբ պիտի պատկուին կարգադիր մասնախումբին բոլոր զանքերը և նպատակաւոր տղիւնք մը պիտի ստայ զաշտանայէսր յօգուտ այս բարենպատակ երկու ընկերութեանց:

ՎԻՃԱԿԱՑՈՅՑ ԹԱՂ.

ՎԱՐՔԱՐԱՆՍՑ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

✱ Ստացանք Կեդր. Ուսումնական Խորհուրդին հրատարակած Կ. Պոլսոյ նախակրթարաններուն վիճակադրոյ՝ ի 1 յունվարի 1906. որոն մէջ պատկերացած է անոնց վիճակը ներկայ տարւոյս սկիզբը պայսէս 1906 յնվ. 1ին Կ. Պոլսոյ հայերը մայրաքաղաքի և յարակից գիւղերուն մէջ ունեցած են 42 նախակրթարան: Նանկերմ մանկապարտէզով և ծաղկոցով՝ ուր յաճախած են երկսեռ 56.1 ուսանողներ այսինքն 1774 պատանիներ, 1234 օրիորդներ, 1447 փոքրիկ մանչեր և 1196 ողջիկներ, կամ 3221 աշակերտք և 2430 աշակերտուհիք. Ուսուցչուհիներու թիւը եղած է 192, ուսուցչուհիներունը 124 գումար 316. բայց գրովհետեւ ոմանք քանի մը դպրոցներու մէջ միանգամայն կ'աշտանափութեն իրք այցելու ուսուցիչ: Իրապէս 273 հոգիէ կազմուած է ուսուցչական մարմինը: Առաքական համագումար ծախքը եղած է 85,653. զրշ. ընթացիկ դրամ, Թամ. Լիրան 108 կամ 109 զրուշէն: Անոնցմէ զատ Պետական և զաւագան Հայ և օտար մասնաւոր վարժարաններ յաճա-

խաձ են 1500ի չափ պատանիներ և օրիորդներ: Թող Նախակրթարանները յաճախող 5651 աշակերտաց 1886ը ձրի են բոլորովին, ոչ-ինքն իրր մէկ երրորդը՝ 85,653 զրէ՝ աւելիան ծախքէն 53,444 զրուշը կ'նպաստեն եկեղեցական սնտուկները: 30,644 զրուշը կ'գոյանայ աշակերտաց ամսականներէ, և 1565 զրէ քան ինչներէ: Բա ամսական ծախքի համար նշանակու 85,653 զրուշը ուսուցիչներու թոշակն է միայն, մնացեալ ծախքն ալ (վարտածուխ, շաւր, շէնքի նորոգում, ևն) եկեղեցիներու սնտուկներէն կ'նոյրացուի: Այս առթիւ Բիւզանդիոն իրաւոր զիտել կուտայ թէ ամբողջ գաղութական ծախքին ո՛չ իսկ մէկ երրորդ մասը կ'գոյանայ աշակերտաց թոշակներէ, և աւելի քան երկու երրորդը կ'նոյրացուի եկեղեցեաց սնտուկներէն կամ անոնց սեփական կալուածներէն: Ասկէ աւելի նիւթական ազապոյց չի կրնար բլլալ, թէ մեր մէջ ժողովրդային կրթութիւնը կ'արտադրի մի միայն չափ եկեղեցւոյն: Անոր ո՛չ միայն բարոյական հովանին, այլ և դրամական օժանդակութիւնը անհրաժեշտ է մեր ժողովուրդին նախակրթութեան համար: Ե

Քա Քանի մ'օր առաջ նամակ մ'առաջարկեցաք ձեռն Կ. Պոլսէ Միւրգատ Ե. Մարգարեան ստորագրութեամբ որ զանգատողի մէջ Մայրաքաղաքի Ազգ. Հիւանդանոցի զէմ Ջաշն հրատարակէ առաջ յարմար դատած էինք զրէլ առ օր անկ և ինկիրք քննելու և հարկ եղածը մեզի տեղեկագրելու համար. սրպէսզի անկողնականութեան մեր վրայ զրաժ պարտք խղճի հանդարտութեամբ ի գործ դրած բլլայինք: Սակայն մեր պաշտօնակիցներէն Մանգուսի մայիս 3 և 1490 թիւին մէջ հրատարակուած տեսնելով այդ գիրը, զայն արտասպէով կրկնութիւն մընէլ չուզեցինք. Անշուշտ Ազգ. Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութիւնը պէտք եղած բոլոր քաջատրութիւնները պիտի հաճի տալ. լուսարանելու համար թէ ի՞նչ պաշտօններու տակ ուշացած է ծր. Անգինէ Մ. Մարգարեանի վերաբուժական գործողութիւնը, ի՞նչու մերժուած են իւր ծնողքն իրենց աղջիկը տեսնելու և ուսկի՞ց մահուան հետեւները:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Քա Գոնուհալութեամբ կ'արձանագրենք Պելճիքական կառավարութեան կողմէ՝ Ասքաղա Սաղաթորի յորեկանին առթիւ շնորհուած պատուանշանը՝ քաղքիս Պելճիքական հիւպատոսարանի թարգման Մեծ Կարապետ էֆ. Յակոբեանի, որ քառասուն տարիներ է վեր խղճմտութեամբ և անձնուիրութեամբ ի գործ կ'ընէ իր փափակ ու կարեւոր պաշտօնը: Մեր շնորհաւորութիւնները Կարապետ էֆ. Յակոբեանի իրեն ընծայուած այս գնահատական պատուանշանին համար: Ե

ԳԱՒԱՐԱՆ

Քա Առաւելեց պատահական թղթակից մը շատ տխուր գոյներով կ'նկարագրէ տեղւոյն վարժարանաց վիճակը ուր դաստառներու հակառակութենէն աւելի անոնց անկարողութիւնները կ'պատկերացնէ վատ գոյներով. Կ'ըսէ որ ծախսուած բոլոր զրամները ապարդիւն կ'ընտրուին: Պատ մը կրթական վարչութեան կողմէ կազմուած հինգ կարող ուսուցիչներու վերին հակառակութիւնը վարժարանաց վրայ թէ և խոստմտուից, բայց ապա ապարդիւն մնացած բլլալը կ'ըրէ, յետոյ տեղւոյն Առաջնորդ՝ Մուշեղ Վրդպի միջամտութենէն ու վերին հակառակութենէն յետոյ առաջնորդական զբաղումներուն պատճառաւ Ե. Գեւորգատուութեան հետացումը կ'մատնանշէ, մէկ խոսքով շատ գէշ կ'նկարագրէ Առաջնայ վարժարանաց վիճակը. խմբագրութեան անկողնականութեամբ կ'իշխատակէ նախակարգին այս կարեւոր աղբերք առանց ու ի պատասխանատուութեան:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ ԵՒ ՄԵԿՆՈՒՄ

Քա Քաղաքի մամանեցին Եգիպտոս՝ Տէր և Տիկին Հ. Շահում, Եւրոպայէ՝ Տիար Թաղար Մալաբան և Առաքաղաքէ՝ Տիար Յակոբ Կոմիկեան, մեկնեցու քաղաքէս զէպի Եւրոպայ Տիար Յակոբ Էլմաստեան:

Խմբագիր - Տիարէն Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ

Քա Տպագրութիւն Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ

1 մէճիտ.— Տիկին Լուսի Տէքանեան գառնուկի համար 1 1/2 մէճիտ.— Օտէ-
սայէ Աստուածատուրօֆ և Բորօֆ ընտանիք 4 ոսկի գաղ.— Երուանդ Էֆ.
Խորասան 1 ոսկի օսմ.— Սարգիս Մսերեան 1 Պանարմա 1 ոսկի օսմ.— Գրիգոր
Սարաֆեան 1/2 անգղ.— Տօթէոր Գերովբէ Ճէզվէճեան 1 մէճիտ.— Գինեպան
Խրիստօֆօրի 17.50 անցուկ.— Բարեպաշտուհի տիկիններ մէկ պսակեր Ս. Յա-
րութեան.—

ՕԳՏԱՇԱՏ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Օրինական ամեն արտօնութիւնները լրացած են Մայիսի կի-
սուն տպագրութեան պիտի սկսի «Հաւաքածոյ Հրահանգիչ եւ
գուարձալի պատմութեանց» անուն գրքոյկ մը, մօտաւորապէս 150
էջէ բաղկացեալ: Բովանդակութիւնը 150 տարբեր վւպեր, հեք-
եաքներ են այլն են: Գինը 5 դրուղ (ողջ):

Ամեն անոնք որ բաժանորդագրուիլ կը փափաքին, նախապէս
պարտին վճարել անոր գինը 5 դրուղ, երէ կ'ուզեն հետեւեալ ա-
ռիքէն օգտուիլ: Այսպէս 100 բաժանորդագրութիւն եղած ատեն,
անկեմք այլ վիճակաւ պիտի ընդունին՝

1 բաժանորդ 24 գիրք, ուրիշ մը 12, 2 բաժանորդ ճական, 6
բաժանորդ 5ական, 8 բաժանորդ 3ական, 12 բաժանորդ շական են
70 բաժանորդ մէյմէկ: Գումար 100 բաժանորդ 200 օրինակ:

Ահա նպաստաւոր պայմաններով բաժանորդագրութեան եղանակ
մը, որով գործին մէջ են ոչ մէկը պիտի վնասուի:

Յաճախողն՝ միայն մէկ օրինակին գինը վճարելով՝ *անպատճառ*
մէկ կամ արեւի օրինակներ պիտի ստանայ: Իսկ վաճառողը՝ մե-
ծաքանակի վրայ ընելիք զեղջն ըրած պիտի ըլլայ:

Գործողութիւնը լրանալէ ետքը Ա. Մամիչոյ միջոցաւ պիտի հա-
ղորդուի արդիւնքը: Ամեն անոնք որ փափաք կ'ունենան ո եւ ե
բարենպաստակ, հաստատութեան նուիրել մաս մը, կրնան մինչեւ
մէկ շաբաթ իմացնել, երէ լուր մը չելնէ, շաբաթ մը ետքը՝ օրի-
նակները ուղղակի իրենց հասցէին պիտի դրկուին:

Անոնք որ գիտեն մեր «վաճառանական ցուցակները» երէ կը
փափաքին, կրնան փոխարինել վերոյիշեալ գրքերուն հետ, մէկի
փոխարէն երեք ցուցակ լնդունելով:

Այս ձեւը, հազիւ ամիս մը պիտի տեսէ, ու անկէ ետքը փա-
փաքողները 5 դրուղ պիտի վճարեն՝ օրինակ մը ընդունելու համար
առանց նմանօրինակ առիթի մը մասնակցելու:

Հասցէ՝

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕԼՈՒԻՊԷՅԵԱՆ

SARKIS BOLOUBÉYAN

Société des Quais — Smyrne

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻՐՈՎ

ՏՕԲ. Մ. ԹԻԼՊԷՆՏՃԵԱՆ

Յ. ԱԼՓԻԱՐ

Մ. Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

Գ. ԽԱՆՃԵԱՆ

Հ. Տ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Մ. Պ. ԶԷՎԻԿԵԱՆ

ԹՂԹ. Կ. ՊՕԼՍՈՅ

ԹՂԹ. ԲԻՐԻՈՅ

GRANDS MAGASINS

DE LA RUE FRANQUE — SMYRNE

P. XENOPOULOS & CO

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԲ ՖՐԱՆԿԱՅ ԹԱՂԻ
Բ. ՔՍԷՆՕՔՈՒԼՕ և ԸՆԴ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷ 27/9 ԱՊՐԻԼ 1906

Ցուցադրութիւն

Գարնան և խմորաւան եղանակներու

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՍՏԵՓԱՆ ԻՓԼԻՔՃԵԱՆ

(ԱՅ ԵՐԿԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՈՒՂՂԱԿԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՁ)

Պատիւ ունի ծանուցանել Արգոյ Հասարակութեան՝ թէ փետրուար 6 է սկսեալ իւր մեծ վաճառատան մէջ, շատ մը բարեկամներու փափաքին զոհացում տալու համար, կանգունի ձիւղ մը հաստատած է, ճոխ բրդեղէնի, խառայի, ֆանէլայի, լինոյի, ճաշկաւոր պատմաներու, ֆօտրացիոններու ևն. ևն. տեսակներու անմրցելի և խիստ աժան գիներով: